

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กฎข้อบังคับสำหรับปกครองบริเวณ 7 หัวเมือง ร.ศ.120. ราชกิจจานุเบกษา 18 (ธันวาคม ร.ศ. 120): 714 – 720.

กรรณิการ์ สัจกุล. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา การอ่านและการวิจัยทางประวัติศาสตร์.

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2549. (อัดสำเนา)

ก่อ สวัสดิพานิชย์. การศึกษาไทย. ใน ไทยศึกษา, 383 - 432. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2540.

กาญจนา สังข์สิงห์. ประสบการณ์ของผู้ป่วยมะเร็งในการบำบัดเยียวยาด้วยสมมติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 2548.

การปกครอง, กรม. แผ่นดินไทย: จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, (ม.ป.ป.).

การิม อับดุลเลาะห์. คู่มือมุสลิมเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ส.วงศ์เสงี่ยมการพิมพ์, 2510.

กิตติ รัตนฉายา. ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ท.), 2533.

กิริติ บุญเจือ. ปรัชญาสำหรับผู้เริ่มเรียน. พระนคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

กุสตาฟ โรเซนส์. อิทธิกรโรงเรียนเจริญศรี จังหวัดปัตตานี. สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2551.

เกษม รังสิโยกฤษฏ์. อิทธิพลของศาสนาอิสลามต่อการจัดการปกครองของจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2519.

ขจร สุขพานิช. ฐานันดรไพร่. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2519.

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2518.

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, 2519.

ขจัดภัย บุรุษพัฒน์. ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. พระนคร: โรงพิมพ์นครหลวง, 2515.

ขัตติยา กรรณสูต. ความสัมพันธ์ของสังคมกรรมมุสลิมกับปัญหาการเมืองการปกครองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2525): 1-

- ข่าวการลงทุนในประเทศ. สยามจดหมายเหตุ (ปีที่ 12 ฉบับที่ 12): 144.
- ข่าวเศรษฐกิจในประเทศ. สยามจดหมายเหตุ (ปีที่ 12 ฉบับที่ 3): 69.
- ขุนศิลปพิเศษ (แปลก ศิลปกรรมพิเศษ). แลใต้สัมภาษณ์. แลใต้ (มิถุนายน 2524 – มกราคม 2525): 44-46.
- ไข่มุก อุทยานลี. การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาของรัฐที่มีต่อบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ.2460 – 2547. สถาบันวัฒนธรรมศึกษา กัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2548. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การศึกษาเอกชนในประเทศไทย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2522.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานผลการวิจัยโครงการวิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาการศึกษาจังหวัดยะลา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล, 2526.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. การประชุมคณะกรรมการปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม พ.ศ.2520. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. การพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 1 – 5. เอกสารทางวิชาการอันดับที่ 44/2528. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. นโยบายการให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2535 – 2539. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. แนวทางในการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. (ม.ป.ท.), 2522. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. แผนงานหลักในการพัฒนาโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ.2520. (ม.ป.ท.), 2520. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. ฝ่ายสถานศึกษาพิเศษ. การเสนอร่างโครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ ปี 2525 – 2529. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. รายงานผลการปฏิบัติงานและสถิติการศึกษาประจำปีงบประมาณ 2523. (ม.ป.ท.), 2523. (อัดสำเนา)
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. สรุปและวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเอกชน พ.ศ.2504 – 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์, 2525.

- คณะกรรมการจัดงานฉลองวันเฉลิมถวัลยราชสมบัติ ครบ 100 ปี ในพระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. การจัดการศึกษาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัว. (ม.ป.ท.), 2511.
- คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกสินทร์ เล่ม 2
รัชกาลที่ 4 - พ.ศ. 2475. (ม.ป.ท.), 2525.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สภาพเศรษฐกิจสังคมของจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข. (อัดสำเนา)
- คณิต ไช่มุกด์ และคณะ. บทบาทของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ที่มีต่อชุมชน
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดปัตตานี). รัฐมิแล 7 (มกราคม –
เมษายน 2527): 21 – 28.
- คนใต้ 100%. การแก้ปัญหาที่สวนทางกับปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้. ตะวันออกใหม่ 132 (กันยายน
2523): 4.
- ครองชัย หัตถา. โรงเรียนสันติภาพ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: สำนัก
พัฒนาบุคลากร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551.
- ครองชัย หัตถา. อาจารย์ประจำภาควิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2551.
- ครุชน. จดหมายเหตุจากภาคใต้เมื่อวิญญูณแห่งชาติถูกทำลาย. วิทยาจารย์ 86 (กุมภาพันธ์
2531): 16 – 18.
- คูซิด อะหมัด. ชีวิตครอบครัวในอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. แปลโดย พิเชษฐ กาลามเกษตร.
กรุงเทพมหานคร: อิสลามิกอะคาเดมี, 2540.
- ครุสภา. การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาของครูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถูกทำร้าย
โดย ขบวนการโจรก่อการร้าย (ขจก.). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครุสภา, 2525.
- โคทม อารียา. ประชาชนคนใต้ยอมอยู่กันได้อย่างสันติ. มูลนิธิสันติภาพและวัฒนธรรม, (ม.ป.ป.).
- จรัญ มะลูลีม, กิติมา อมรทัต และพรพิมล ตริโชติ. รายงานการวิจัยเรื่องไทยกับโลกมุสลิม ศึกษา
เฉพาะกรณีชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2539.
- จรัญ มะลูลีม. แนวความคิดเรื่องสงครามและการต่อสู้ของอิสลาม (1). มุขอิสลาม (ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.).
- จรัญ มะลูลีม. เอเชียตะวันตกศึกษา: ภาพรวมทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- จรัล มะลูลีม. ขบวนการปฏิวัติ อิกมะตุลลอฮ์ อะบาดา. มติชนรายสัปดาห์ 24 (2547): 37.
- จักรกฤษณ์ นรนิติผดุงการ. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพกับ
กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2506.
- จำรูญ เด่นอุดม. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมลายูปัตตานี: บริบททางประวัติศาสตร์. ใน วร
วิทย์ บารุ และคณะ (บรรณาธิการ), รายงานโครงการประชุมทางวิชาการ เรื่อง มลายูกับ
รัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม, 36.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรภาพ, 2551.
- จำลอง ไต่ชะทอง. จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย. สรรพากรสาส์น 9 (กันยายน 2503): 18.
- จำลอง สวณะคุณานนท์. บทบาทของไต่ชะครูโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร, 2518.
- จิระพันธ์ เดมะ. หลักสูตรและการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน วรวิทย์ บารุ และ
คณะ (บรรณาธิการ), รายงานโครงการประชุมทางวิชาการ เรื่อง มลายูกับรัฐไทยในมิติ
ประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม. 205 – 213. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์มิตรภาพ, 2551.
- เฉลิมเกียรติ ขุนทองเพชร. หะยีสุหลง อับดุลกาเดร์ กบฏ...หรือวีรบุรุษแห่งสี่จังหวัดภาคใต้. พิมพ์
ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2548.
- ชนิตา รักรัษพลเมือง. การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
2532.
- ชนิตา รักรัษพลเมือง. พื้นฐานการศึกษา หลักการและแนวคิดทางสังคม. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2534.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. กรือเซะ เวทีแห่งการปะทะต่อรองทางเอกลักษณ์ครั้งใหญ่ของชาวมุสลิม.
สารคดี 10 (2537): 106 – 107.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. ความเรียงเบื้องต้นว่าด้วยสันติภาพถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม.
วารสารธรรมศาสตร์ 14 (ธันวาคม 2528): 56 – 69.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. อิสลามกับความรุนแรง: การศึกษาเฉพาะกรณีเหตุการณ์รุนแรงในสี่จังหวัด
ภาคใต้ ประเทศไทย พ.ศ. 2519 – 2524. (ม.ป.ท.), 2526.
- ชาติชาย พณานานนท์. ระเบียบวิธีวิจัยประวัติศาสตร์. วารสารประวัติศาสตร์ (ม.ป.ท.), 2541.
- ชาย โพธิสิตา. ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2547.

- ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์. ศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2523.
- ชูลีพร วิรุณหะ. ความรู้ 3 จังหวัดภาคใต้ผ่านมุมมองประวัติศาสตร์. ใน เอกสารการสัมมนา โครงการตลาดวิชามหาวิทยาลัยชาวบ้าน ชุด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- โชคชัย วงษ์ธานี. การรวบรวมบรรณนิทัศน์หนังสือที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ศูนย์การจัดการความขัดแย้ง สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2550.
- เชียงใหม่. พระบรมราชโบายเกี่ยวกับมณฑลปัตตานี 2466 ตามข้อเสนอของทูลกระหม่อมบริพัตร. ผู้จัดการรายวัน (28 กรกฎาคม 2548): 16.
- ฐานันดร ภัคดี. สภาพและปัญหาของระบบบริหารการประถมศึกษาในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536.
- ณรงค์ พ่วงพิศ. พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลาภฤทธิยากรและการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนจีนในประเทศไทย เมื่อครั้งทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการ, (พิมพ์ในงานพระราชทานเพลิงศพ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลาภฤทธิยากร ณ วัดเทพศิรินทราวาส 15 ธันวาคม 2517).
- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์. การศึกษากับปัญหาภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สยามรัฐ (15 กันยายน 2533): 10.
- ดวงเดือน พิศาลบุตร. ประวัติศาสตร์การศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- ดอน แม็ก. ทำไมเด็กฝั่งไทยไปเรียนมาเลย์. วิทยากร 85 (ตุลาคม 2530): 24 – 26.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. ความหมายของอัล-กูราน. พระนคร: โรงพิมพ์วุฒิกกรการพิมพ์, 2512.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. อิสลามกับการเดินทางในอวกาศ. กรุงเทพมหานคร: วุฒิกกรการพิมพ์. 2512, อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาควิชาบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.
- ดิเรก กุลสิริสวัสดิ์. อิสลามในสังคมไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. ใน ความเชื่อและสังคมไทย, 457 – 500. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2545.
- เดชรัฐ สิมศิริ. ตาดีกา. เทศาภิบาล 100 (กรกฎาคม 2548): 21.

- ต่วน สุวรรณศาสน์. สาสน์ของจุฬาราชมนตรี เนื่องในโอกาสขึ้นศตวรรษที่ 15 แห่งอิญญะเราะฮ์
ศักราช 9 พฤศจิกายน 2523. งานเมอลิดกลาง ฮ.ศ.1401 และงานต้อนรับศตวรรษที่ 15
แห่งอิญญะเราะฮ์ศักราชแห่งประเทศไทย หน้าพิเศษ. (อัดสำเนา)
เดช บุญนาค. ขบฏ ร.ศ.121. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2524.
- ถนอม อานามวัฒน์. ประวัติศาสตร์เหตุการณ์ปัจจุบันของเอเชีย. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร
พิมพ์, 2517.
- แถมสุข นุ่มนนท์. ประวัติศาสตร์ไทย: งานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: คณะอักษรศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2523.
- ทวี แทนหนู. ปัญหาการสอนชั้นเด็กเล็กในสามจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, แผนกวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2521.
- ทิพากรวงศ์, เจ้าพระยา. พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3. เล่ม 2. (อัดสำเนา)
ธรรมการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2454. (อัดสำเนา)
ธรรมการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 5 พ.ศ.2455. (อัดสำเนา)
ธรรมการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2456. (อัดสำเนา)
ธรรมการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่ 9 ประจำปีพระพุทธศก 2549. (อัดสำเนา)
ธรรมการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงธรรมการ ฉบับที่สาม แผนกกรมศึกษาธิการ ประจำปีพระ
พุทธศก 2453. (อัดสำเนา)
- ธรรมการ, กระทรวง. รายงานการศึกษาของกระทรวงธรรมการ ประจำปีที่ 22 - 24 พ.ศ. 2472 -
74. (อัดสำเนา)
- ธรรมการ, กระทรวง. รายงานการศึกษาประจำปี ๒๔๗๙. (อัดสำเนา) อ้างถึงใน ศึกษาธิการ,
กระทรวง. ๙๘ ปีกระทรวงศึกษาธิการ เหลียวหลังมองหน้าอนาคต. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2533.
- ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. การศึกษาของประเทศสยามระหว่างกึ่งศตวรรษที่แล้วมากับ
การศึกษาศิลกรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2479.
- ธาดรี ก้าวกิตติวิรัช. คิดใหม่ทำใหม่กับไฟใต้. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
(ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- นพดล โรจนอุดมศาสตร์. ปัญหาการจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานี (พ.ศ.2449 - 2474).
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2523.

นโยบายและแผน, กอง. คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534. (อัดสำเนา)

นโยบายและแผน, กอง. คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, สำนักงาน. รายงานการศึกษาศาภาพการ

จัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนการกุศลและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามของ
มัธยมหรือมูลนิธิการศึกษา 2539. (อัดสำเนา)

นราธิวาส, จังหวัด. การศึกษานักเรียนชายแดนไทยไปเรียนที่ประเทศมาเลเซีย.

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2, 2526. (อัดสำเนา)

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนการศึกษาแห่งชาติ

(พ.ศ.2545 – 2549). (อัดสำเนา)

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษา

แห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ.2525 – 2529). (อัดสำเนา)

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. สถิติประชากรผู้ไม่รู้หนังสือ

ของประเทศไทย พ.ศ.2490 – 2523. (อัดสำเนา)

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. คณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย. ประวัติศาสตร์ไทยสมัย

รัตนโกสินทร์ เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: กองจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2525.

นายกรัฐมนตรี, สำนัก. รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี 3 สิงหาคม 2547. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).

(อัดสำเนา)

นิธิ เอียวศรีวงศ์. ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียน และอนุสาวรีย์: ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐ และรูปการ

จิตสำนึก. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2538.

นิพัทธ์ ระเด่นอาหมัด. รองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สัมภาษณ์, 11 กันยายน 2551.

บัณฑิตย์ สมะออน. ความขัดแย้งชายแดนภาคใต้ของไทย. เอเชียปริทัศน์ 25 (2547): 85-105.

บันทึกฉบับเฉพาะ – ด่วนมาก. เรื่อง รายงานการปฏิบัติของคณะกรรมการสอดส่องภาวการณ์

๔ จังหวัดภาคใต้. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)

เบญจนาฏ วัฒนประดิษฐ์. การประสานงานของ 5 กระทรวงหลักในการจัดการศึกษานอกระบบ

โรงเรียนแก่สตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

ภาควิชาการศึกษาของโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533.

เบนดิคท์ แอนเดอร์สัน. บทสนทนาเกี่ยวกับสถานการณ์สากล ความเป็นไปในอนาคต สิ่ง

เกิดขึ้นในสังคมไทย. วารสารฟ้าเดียวกัน 2 (2547): 41 - 42.

ป.อามินเซ็น. ความสำคัญของการประกอบอาชีพตามพระคัมภีร์ของอิสลาม. โคโรซาร 17 (เดือน
กันยายน 2512), อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหาร
โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.

ปก แก้วกาญจน์. พัฒนาการทางการศึกษาในภาคใต้ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ถึง พ.ศ.2503.

สถาบันทักษิณคดีศึกษา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2531.

ประกอบ คู่ปรัดน์. รัฐกับการศึกษา. วารสารครุศาสตร์ 11 (มกราคม – มีนาคม 2526): 1-8.

ประกาศเรื่องยุบรวมท้องที่บางมณฑลและบางจังหวัด. ราชกิจจานุเบกษา 48 (กุมภาพันธ์ 2474):
576 – 578.

ประกิจ ประจวบปัจฉิม. การปรับปรุงและส่งเสริมปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนา
อิสลาม. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, แผนกวิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516.

ประจักษ์ ช่วยไฉ่. โลกอิสลาม. กรุงเทพมหานคร: เซาร์ ซี พับลิเกชั่น, 2521.

ประพนธ์ เรืองณรงค์. บุหงาบัตตานิ: คติชนมุสลิมชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์
พรินติ้ง เซนเตอร์, 2540.

ประมวล เสนาฤทธิ์. ปัญหาและแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาไทย. วารสารครุศาสตร์ 12
(เมษายน – มิถุนายน 2527): 114 – 127.

ประยูรศักดิ์ ชลาชนเดชะ. พิมพ์ครั้งที่ 2. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์
พรินติ้ง, 2539.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. การศึกษากับการเปลี่ยนแปลงสังคมไทย. วารสารครุศาสตร์ 12
(เมษายน – มิถุนายน 2527): 1 – 6.

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. การศึกษากับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. วารสารครุศาสตร์ 11
(กรกฎาคม – กันยายน 2526): 1 – 8.

ประสิทธิ์ เวชสวรรค์. การพัฒนาการศึกษาเพื่อบูรณาภาพของจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
2509.

ปราณี ทินกร. เส้นทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในประเทศไทย. ใน รังสรรค์ ธาระพรพันธุ์ และ
นิพนธ์ พัวพงศกร (บรรณาธิการ), เศรษฐกิจไทย: บนเส้นทางแห่งสันติประชาธรรม เล่ม 1.
หน้า 112. (ม.ป.ท.), 2531.

ปริศนา โนมพรธณ. ปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามการ
รับรู้ของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดชายแดนภาคใต้.
วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2531.

ปรีดี พนมยงค์. บางเรื่องเกี่ยวกับการก่อตั้งคณะราษฎรและระบบประชาธิปไตย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์นิติเวช, 2515.

ปิ่น พิมพ์บางกูร. สันติศึกษา. นนทบุรี: โรงพิมพ์หาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

ปิ่น มุกข์กันต์. ศาสนาอิสลามกับการพัฒนาประเทศ. ออมสินสาร 20 (มีนาคม – เมษายน 2513):
10 – 16.

ปิยนถ บุนนาค. นโยบายการปกครองของรัฐบาลต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
(พ.ศ. 2475 – 2516). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ผ่าประเด็นขบวนการโจรใต้ (ตอน 2), เดลินิวส์ (15 มิถุนายน 2547): 2.

ฝ่ายวิชาการ บริษัท สกายบุ๊กส์. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ พ.ศ. ๒๕๔๕ –
๒๕๔๙. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สยามสปอร์ต ซินดิเคท, 2546.

พงศาวดารกรุงธนบุรี ฉบับพันจันทนุมาศ. (ม.ป.ท.), 2507. (อัดสำเนา)

พจนีย์ ทรัพย์สมาน. อิทธิพลของวัฒนธรรมอิสลามที่มีต่อนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิมใน
สถาบันอุดมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาอุดมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2529.

พนัส หันนาคินทร์. การศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2521.

พรธองาม เเงาธรรมสาร. การปกครองหัวเมืองภาคใต้ทั้ง 7 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอม
เกล้าเจ้าอยู่หัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2519.

พระบรมราชาบายเกี่ยวกับมณฑลปัตตานี 2466 ตามข้อเสนอของทูลกระหม่อมบริพัตร ลงวันที่ 2
กรกฎาคม พระพุทธศักราช 2466. ผู้จัดการรายวัน (28 กรกฎาคม 2548): 16.

พระยาวิเชียรคีรี. พงศาวดารเมืองสงขลา. ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม 3, หน้า 68. (ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.).

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2491. ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม 65 ตอนที่ 77 ลงวันที่ 31 ธันวาคม 2491. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)

- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พุทธศักราช 2488. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 62 ตอนที่ 26 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2488. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- พระราชบัญญัติประถมศึกษา พุทธศักราช 2464. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 38 ลงวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2464. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2461. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 35 วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2461 มาตรา 14. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พระพุทธศักราช 2476. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 50 ลงวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2476. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- พระราชวรมนี (ประยูร ปรยุตโต). ทางสายกลางของการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2530.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธรรมจิตโต). กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2543.
- พฤทธิสถาน ชุมพล, ม.ร.ว. การสร้างชาติกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีของไทย. อ้างถึงใน ขจัดภัย บุรุษพัฒนา. ปัญหาชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. พระนคร: โรงพิมพ์นครหลวง, 2515.
- พวงร้อย กล่อมเอียง. พระบรมราชาไชบายเกี่ยวกับปัญหาชาวจีนในพระราชอาณาจักรเขตรัฐสมัย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ปริญญานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2516.
- พัฒนาการศึกษาภาคศึกษา 2, ศูนย์. รายงานการวิจัย เรื่อง การจัดการศึกษาของปอเนาะใน จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2512. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513.
- พัทธา สายหู. รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้. พระนคร: โรงพิมพ์ ส่วนท้องถิ่น, 2510.
- พิชัย รัตนพล. การประชุมประเมินผลงานปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. ยะลา: คุรุสัมพันธ์ภาคการศึกษา 2, 2515. (อัดสำเนา)
- พิเศษ ปรางทอง. ประวัติศาสตร์และนโยบายการปกครองของรัฐบาลไทยในสามจังหวัดชายแดน ภาคใต้. รายงานการค้นคว้าอิสระ, สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2548.
- พิพัฒน์ วิเชียรสวรรณ. แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2540.

- พิพัฒน์ วิเชียรสุวรรณ. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2540.
- แพรว ศิริดำเกิง. องค์ความรู้การวิจัย ความสัมพันธ์พุทธ – มุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในรอบ 49 ปี. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2549. (อัดสำเนา)
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- ไพศาล ไชยราบ. การศึกษาระดับความไม่สอดคล้องระหว่างกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา กับพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2534.
- ไพสิษฐ์ ชีวะกุล. ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2532.
- ภาคินี เปรมโยธิน. กระบวนการบริหารราชการส่วนภูมิภาคกับการแก้ปัญหาชนกลุ่มน้อยในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, แผนกวิชาปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2519.
- ภาคการศึกษา 2, สำนักงาน. แนะนำรายงานการวิจัยฉบับที่ 2 เรื่อง การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.)
- ภาคการศึกษา 2, สำนักงาน. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาคการศึกษา 2 พ.ศ.2504. ยะลา: โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ, 2504.
- ภิญโญ สาร. หลักการศึกษ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภา, 2521.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พระราชดำรัส. อ้างถึงใน ปิยนาด บุนนาค. นโยบายการปกครองของรัฐบาลต่อชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2475 – 2516). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พระราชดำรัสพัฒนาการศึกษาภาคการศึกษา 2. ยะลา: โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ, 2505.
- ภูมิพลอดุลยเดช, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. พระราชหัตถเลขา ทรงสั่งราชการในรัชกาลที่ ๕ และ ๖ กับเรื่องประกอบ. กรุงเทพมหานคร: วัดเทพศิรินทราวาส, 2507.

- มยุรี จารุปาน. การศึกษาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส. สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ, 2518. (อัดสำเนา)
- มหาดไทย, กระทรวง. รายงานประจำปีราชการกระทรวงมหาดไทย พระพุทธศักราช 2471 ของ
พระยาอุดมพงศ์เพ็ญสวัสดิ์. เทศาภิบาล. 30 (2473): 898.
- มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, มูลนิธิ. พระประวัติสมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: วัดบวรนิเวศวิหารและ
มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2514.
- มอซารี อาแอ. พนักงานศูนย์สันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2551.
- มदनทนา คุปตะพันธ์. ศาสนาอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 2, (ม.ป.ท.), 2533, อ้างถึงใน จรัญ มะลูลีม, กิติ
มา อมรทัต และพรพิมล ตรีโชติ. รายงานการวิจัย เรื่อง ไทยกับโลกมุสลิม ศึกษาเฉพาะ
กรณีชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2539.
- มานิตย์ จารงค์. การสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา. วารสารอิสลามศึกษา
(มิถุนายน 2529): 7 – 11.
- มานิชญ์ บุญญานวัตร. ความก้าวหน้าของการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในเขตการศึกษา 2.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2525): 38 – 54.
- มานิชญ์ บุญญานวัตร. โรงเรียนราษฎร์สอนอิสลามความสำเร็จหรือล้มเหลว. รูสมิแล 6
(กันยายน – ธันวาคม 2526): 14.
- มาเรีย ดา กงไซเซา ฟลอริช. ชาวโปรตุเกสและสยาม สมัยคริสต์ศตวรรษที่ 16. แปลโดย มรุรส
ศุภผล. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ออร์คิด, 2547.
- มาหะมะรอลี อาบูบากา. ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนสมบูรณศาสน์ จังหวัดยะลา. สัมภาษณ์, 20
สิงหาคม 2551.
- มาหะมะ มีดามี. ผู้อำนวยการโรงเรียนอัตเตาฟีกียะห์อิสลามียะห์ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์,
16 สิงหาคม 2551.
- มุณีเราะฮ์ บินตุ อับดุลเกาะฟูร. อิสลาม ธรรมเนียมแห่งชีวิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เจริญผล,
2525.
- มุสลิมไทย, สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 1 (กุมภาพันธ์ 2507).
- มุฮัมมัด อะฎียะฮ์ อัล-อิบรอฮีม. การศึกษาในอิสลาม. แปลและเรียบเรียงโดย มุฮัมมัดอมีนบินกา
ชัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อัล-ญีฮาด, 2521.
- มุฮัมมัด ไลซุรี. ใครกำหนดสังคมมุสลิม. (ม.ป.ท.), 2547.

เมธี ปิลันธนานนท์. ปรัชญาการศึกษาสำหรับครู. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2523.
 เมลาเนา ชัยยิต อบุล อะลา เมาดูดี. มาเข้าใจอิสลามกันเถิด. แปลโดย บรรจง บินกาซัน.

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์หนังสืออิสลาม, 2542.

แม่นมาส ขวลิต. รู้จักอ่าน รู้จักคิด ก่อสันติภาพ. วารสารห้องสมุด 30 (เมษายน – มิถุนายน 2529): 66 – 70.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์ และสมาน ใจปราณี. ความรู้เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลามและ
 ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยอิสลามใน 4 จังหวัดภาคใต้. ยะลา: สหાયการพิมพ์,
 2506.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. การจัดการศึกษาและแนวทางพัฒนาภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: อักษร
 บัณฑิต, 2530.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. การพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2525): 55 – 65.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. ความเป็นมาของการจัดการศึกษาและการแก้ไขการไม่รู้หนังสือในจังหวัด
 ชายแดนภาคใต้. วารสารศึกษานอกโรงเรียน 23 (ธันวาคม 2528 – มกราคม 2529):
 55 – 65.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามในสี่จังหวัดชายแดน
 ภาคใต้. อัล-ญิฮาด 20 (พฤศจิกายน 2527): 9 – 13.

โมหัมมัด อับดุลกาเดร์. รวมบทความสำคัญ เรื่อง การจัดการศึกษาและแนวทางพัฒนาภาคใต้.
 กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต, 2530.

ยศ สันตสมบัติ. มนุษย์กับวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

ยูฟา ชุมจันทร์. พระบรมราชาบายในการใช้ลัทธิชาตินิยมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
 เจ้าอยู่หัว. จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 3 (เมษายน – มิถุนายน
 2519): 30

ยุวดา หรรษากุล. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐานในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุ
 ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.

ยูซุฟ ก็อรรูอวี. ทะเลและหะรอมในอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. แปลโดย บรรจง บินกาซัน.
 กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2539.

รอเช็ด เป็นแหละแหละ. ผู้อำนวยการโรงเรียนดัสดีศึกษาศาสตร์ จังหวัดสงขลา. สัมภาษณ์, 28 สิงหาคม 2550.

ระลึก ธานี. วิวัฒนาการในการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย (พ.ศ.2475 – 2503).

กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

รัตติยา สาและ. ปฏิสัมพันธ์ "ใหม่": พุทธ – อิสลาม สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้กับประเทศไทย.

กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2549. (อัดสำเนา)

ราญา อี บิลังโหลด. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในวิกฤต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. โปรแกรม

วิชาพัฒนาชุมชน: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (ศูนย์สตูล). (อัดสำเนา)

รุ่ง แก้วแดง. ทัศนคติของโต๊ะครูต่อการปรับปรุงปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2511.

รุ่ง แก้วแดง. สงครามและสันติสุข @ ชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน,

2548.

เรย์ จี. ฮาร์เปอร์ และ สมชัย วุฒิปรีชา. การวางแผนการศึกษาในระดับภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร:

กองวางแผนการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, (ม.ป.ป.).

โลว์, เจมส์. จดหมายเหตุเจมส์ โลว์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: กองวรรณกรรมและ

ประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2542.

วรวิทย์ วศิณสรการ. การศึกษาของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สารมวลชน

จำกัด, 2519.

วัชระ ฤทธาคณี. ปัญหาภาคใต้: รากเหง้ากำเนิดเป็นเพียงความคับแค้นใจเท่านั้น. สยามรัฐ

สัปดาห์วิจารณ์ 49 (สิงหาคม 2545): 32 – 33.

วัน กาเดร์ เจ๊ะมาน. ประชาธิปไตยกับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้. แปลโดย ปริญญา

นวลเปียน และนิพนธ์ ไชเฮง. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).

วิจัยประชากรและสังคม, สถาบัน. มหาวิทยาลัยมหิดล. การศึกษาวิจัยเพื่อหาข้อสรุปและ

รูปแบบการดำเนินการศึกษาเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชนใน 3 จังหวัดภาคใต้ ปีตตานี
ยะลา นราธิวาส พ.ศ.2518. เอกสารทางวิชาการหมายเลข 45. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).

วิทย์ วิศทเวทย์. การศึกษาวิชามนุษยศาสตร์: ขอบเขตและจุดมุ่งหมาย. กรุงเทพมหานคร: คณะ

อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

- วิทยา บุญสม. การบริหารงานของโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2521.
- วินัย คุรุวรรณพัฒน์. ทัศนะของคนไทยใน 4 จังหวัดภาคใต้. เอกสารวิชาการของสถาบันเอเชีย
อันดับที่ 6. (ม.ป.ท.), 2523.
- วินัย คุรุวรรณพัฒน์. ทัศนคติของคนไทยในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประเทศสหพันธ์
มาเลเซีย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2522.
- วินัย สุจริตธุระการ, ร.ต.ต., ครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเฉลิมพระเกียรติฯ 50 พรรษา
จังหวัดยะลา. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2551.
- วิโรจน์ ขวัญเกื้อ. บทบาทของโต๊ะอิหม่ามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการสนับสนุนการพัฒนา
โครงการศึกษานอกระบบโรงเรียน ตามการรับรองของผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน
ผู้นำท้องถิ่น และโต๊ะอิหม่าม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาการศึกษานอก
โรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2530.
- วิวัฒน์ชัย อัดถาวร. ความมั่นคงแบบองค์รวม. มติชนรายวัน (20 เมษายน 2547).
- วุฒิชัย มูลศิลป์. แนวความคิดทางการศึกษาไทย ๒๕๑๑ - ๒๕๓๕. กรุงเทพมหานคร: ฟินนี่
พับบลิชซิง, 2526.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในรัชกาลที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ฟินนี่ พับบลิชซิง, 2526.
- เวียง สาครสินธุ์. สี่จังหวัดภาคใต้กับความมั่นคงแห่งชาติ. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัย
ป้องกันราชอาณาจักร. 2511.
- แหวดือราแม มะมิงจิ. มุสลิมกับการศึกษา: ข้อเสนอแนะสำหรับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้.
อ้างถึงใน อัมมาร สยามวาลา. ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาสภาพสังคมใน 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โนว์เลส พลัส, 2550.
- ศรีศักดิ์ วลลิโกดม. ศาสนาของผู้ถูกกดขี่. ใน เอกสารประกอบการเสวนาสัญจรสังคมไทยกับ
สถานการณ์ภาคใต้ ครั้งที่ 1. เสนอที่มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 24 กันยายน 2547.
(อัดสำเนา)
- ศิริรัตน์ ธาณิธนานนท์, ดลมนรร์จ บากา, และฉลองภพ สุสังกร์กาญจน์. ชาวไทยมุสลิมและการมี
ส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม: การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง.
กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย, 2538.

- ศิริลักษณ์ มโนรมย์. ผู้อำนวยการกลุ่มโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์
2552.
- ศึกษาธิการ เขต 2, สำนักงาน. การจัดการศึกษาของปอเนาะในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา :
โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ, 2512.
- ศึกษาธิการ เขต 2, สำนักงาน. รายงานการวิจัยความต้องการและปัจจัยในการศึกษาต่อชั้นมัธยม
ศึกษาของนักเรียนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา : โรงพิมพ์ครูสัมมนาการ,
2523.
- ศึกษาธิการ เขต 2, สำนักงาน. รายงานการศึกษาสภาพปัญหาทางการศึกษา และอิทธิพลที่ส่งผล
กระทบต่อการได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมัธยมสามัญ และโรงเรียน
เอกชนสอนศาสนาอิสลาม (Pondok) ของนักเรียนที่นับถือศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา
2. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ เขต 2, สำนักงาน. รายงานผลการปฏิบัติงานและสถิติการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
สอนศาสนาอิสลามในเขตการศึกษา 2 ปีงบประมาณ 2526. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
(อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 ประจำปีพุทธศักราช 2462.
(อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. รายงานการศึกษาประจำปี พุทธศักราช 2487. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๙๘ ปีกระทรวงศึกษาธิการ เหลียวหลังมองหน้าอนาคต.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภา, 2533.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ๙๘ ปีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ครูสภา, 2533.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งที่ 81/2487 เรื่อง กำหนดวันเปิดภาคเรียนภาคต้นปีการศึกษา 2487.
(อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คำสั่งที่ ๑.9/2485 เรื่อง ให้งดการสอบไล่และปิดภาคเรียน. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. นโยบายและแผนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. (ม.ป.ท.), 2541.
(อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง ให้ใช้โครงการอุดหนุนโรงเรียนราษฎร์
สอนศาสนาอิสลามภาคใต้ พ.ศ. 2520 – 2524. (ม.ป.ท.), 2520. (อัดสำเนา)
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2435 – 2507. พระนคร: โรงพิมพ์
ครูสภา, 2507.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. แผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 5 (พ.ศ.2525 – 2529). กรุงเทพมหานคร: จงเจริญการพิมพ์, 2526.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการปรับปรุงส่งเสริมปอเนาะในภาค การศึกษา 2 พ.ศ. 2504. ยะลา: ครูสัมพันธ์การ ภาคการศึกษา 2, 2504.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. สภาพปัจจุบัน ปัญหา นโยบาย และแนวความคิดเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์ สอนศาสนาอิสลามภาคใต้. ฝ่ายแผนงานกองสถานศึกษาเอกชน, 2516. (อัดสำเนา)

ศึกษาธิการ, กระทรวง. หลักสูตรอิสลามศึกษา ระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523. (ม.ป.ท.), 2527. (อัดสำเนา)

ศึกษาธิการ, กระทรวง. กรมวิชาการ. ความเป็นมาของการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: มงคลการพิมพ์, 2505.

ศึกษาธิการเขต 2, สำนักงาน. ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา. ผลการ ดำเนินงานตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดน ภาคใต้. ยะลา: สำนักงานศึกษาธิการเขต 2, 2527. (อัดสำเนา)

ศึกษาธิการเขต 2, สำนักงาน. ฝ่ายโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา. เอกสาร ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เอกสารอันดับที่ 18/2526. ยะลา: สำนักงานศึกษาธิการเขต 2, 2526. (อัดสำเนา)

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. คำตอบของจุฬาราชมนตรีเกี่ยวกับปัญหาขัดแย้ง ในด้านศาสนาอิสลาม. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา, 2526. (อัดสำเนา)

สกรรจ์ จันทรรัตน์. ปัญหาการปกครองมณฑลไทรบุรีในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2440 – 2452). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปัตตานี, (ม.ป.ป.).

สฎีปขาว, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (15 มิถุนายน 2547): 2.

สฎีปพิเศษ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (21 กุมภาพันธ์ 2550): 2.

สฎีปพิเศษ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (22 กุมภาพันธ์ 2550): 2.

สฎีปพิเศษ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (22 พฤษภาคม 2550): 2.

สฎีปพิเศษ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (28 พฤศจิกายน 2549): 2.

สฎีปพิเศษ, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ (29 มกราคม 2552): 2.

ส่ง สุนทรธรรม. สามจังหวัดชายแดนภาคใต้: กลิ่นเลือดยังไม่สิ้น. สยามนิกร (1 ตุลาคม 2522): 33-36.

สงคราม ชื่นภิบาล. การผสมกลมกลืนชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2516.

สถานศึกษาเอกชน, กอง. ฝ่ายแผนงาน. สภาพปัจจุบัน ปัญหา นโยบาย และแนวความคิดเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามภาคใต้. (อัดสำเนา)

สถิต แสงศรี. ปัญหาและอุปสรรคในการปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้: บทศึกษาเฉพาะชาวไทยอิสลาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2513.

สนอง จันทนิทร. แนวทางการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้. อนุสารคนใต้ฉบับพิเศษ 5 (พฤษภาคม 2526): 69 – 78.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. สรุปผลการสัมมนา ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้: ข้อเท็จจริงและแนวทางแก้ไข. เอเชียปริทัศน์ 2 (ตุลาคม – ธันวาคม 2523): 173 – 179.

สมโชติ อ๋องสกุล. การปฏิรูปการปกครองมณฑลปัตตานี พ.ศ.2449 – 2474. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2521.

สมบูรณ์ พรรณนาภพ. ประวัติและปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2524.

สมหมาย จันทรเรือง. พัฒนาการการศึกษาไทย อดีต ปัจจุบัน และในสหัสวรรษใหม่.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2544.

สมาคมประวัติศาสตร์. พัฒนาการของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจไทย: ความต่อเนื่องและการผันแปร. อ้างถึงใน เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ สมาคมประวัติศาสตร์ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. กรุงเทพมหานคร: คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

สมาคมวิจัยเชิงคุณภาพแห่งประเทศไทย และคณะสังคมวิทยา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. การวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยสังคมและวัฒนธรรมไทยเพื่ออนาคต. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).

สมาคมวิจัยเชิงคุณภาพแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. การวิจัยเชิงคุณภาพกับการศึกษาผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมของโครงการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, (ม.ป.ป.).

สมาน รั้งสิโยภฤกษ์. การเข้าถึงประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต, คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2510.

สารพัฒนาหลักสูตร 23 (สิงหาคม 2526): 71 – 73.

สำนักงานศึกษาธิการ เขต 2. บทบรรยายสรุป เรื่องโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม. (ม.ป.ท.,
ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2. บทบรรยายสรุป เรื่อง โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขต
การศึกษา 2. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2. พิธีพระราชทานรางวัลแก่โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม เขต
การศึกษา 2 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียน
ราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.

สำนักงานศึกษาธิการเขต 2. รายงานผลการปฏิบัติงานและสถิติการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์
สอนศาสนาอิสลาม เขตศึกษา 2 ประจำปีงบประมาณ 2522. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.).
(อัดสำเนา)

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 กระทรวงมหาดไทย (ร.6 ม.)
22/15, รายงานการตรวจราชการหัวเมืองภาคใต้ ว่าด้วยเฉพาะเหตุการณ์มณฑลปัตตานี,
เจ้าพระยามรชากรบั้งคมทูลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. ที่ 2/1462.
20 มิถุนายน พ.ศ.2466 และ ม.22/12, สำเนาคำพิพากษา 306 – 307, 17 มิถุนายน พ.ศ.
2467.

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. ม.3/49, พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถึงกรมหลวง
ดำรงราชานุภาพ, ที่ 60/277, 18 พฤษภาคม พ.ศ.2447.

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ที่ ศ.1/1, รายงานการประชุม
อุปราชและสมุหนเทศาภิบาลมณฑล วันที่ 24 ธันวาคม 2462.

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร.,ม.1/49 (ข), ปีก 2. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถึง
กรมหลวงดำรงราชานุภาพ. 8 กันยายน พ.ศ.2445.

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6. แฟ้ม ม.22 /14, 2466.

สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. ศธ.44/20 มณฑลต่างๆ ส่งรายงานครึ่งปี จำนวน
โรงเรียนรัฐบาลชั้นประถมชั้นมัธยม เดือนมีนาคม พ.ศ.2459 ธรรมการมณฑลปัตตานี
ประทานกราบเรียนอธิบดีกรมศึกษาธิการที่ 27/377. ลงวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2460.

- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ที่ ศ.12/34 มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ศก 122 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน ร.ศ.123.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/13 จัดการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช. รายงานการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ศก 118 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 17 พฤษภาคม ร.ศ.119.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34 มณฑลนครศรีธรรมราช. ตรวจการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ศก 121 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน ร.ศ.122.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34 มณฑลนครศรีธรรมราช. รายงานตรวจจัดการศึกษาในมณฑลปัตตานี ประจำปี ประจาศก 125 พระสิริธรรมมุนี ทำรายงานเสนอต่อเจ้าพระยาวิชิตรวงศวิมลไกร. ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ร.ศ.126.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34 มณฑลนครศรีธรรมราช. รายงานการตรวจจัดการคณะกรรมการพระศาสนาแลการศึกษาในมณฑลนครศรีธรรมราช ร.ศ. 119. ลงวันที่ 7 กันยายน ร.ศ.119.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34 มณฑลนครศรีธรรมราช. รายงานตรวจจัดการคณะกรรมการพระศาสนาแลการศึกษาในมณฑลนครศรีธรรมราช ศก 120 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 19 สิงหาคม ร.ศ.120.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.12/34. มณฑลนครศรีธรรมราช รายงานตรวจการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ศก 122 ของพระสิริธรรมมุนี. ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน ร.ศ.123.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศ.2/5. โครงการศึกษา กรมหลวงดำรงราชานุภาพ เสนาบดีกระทรวงมหาดไทย กราบบังคมทูล ร.5. ที่ 308/11671 ลงวันที่ 1 เมษายน ร.ศ.125.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.42/8. เรื่อง กระทรวงมหาดไทยส่งหัวข้อประชุมเทศาภิบาล ศก.129 รายงานการประชุมเทศาภิบาลแผนกกระทรวงธรรมการ. วันที่ 23 กันยายน ร.ศ.129.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.51.9/1. ตั้งโรงเรียนที่เมืองดำนีแหลมมลายู ราชปลัดทูลฉลอง กระทรวงมหาดไทย แจงความมายังปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการ. ที่ 165/10752 ลงวันที่ 1 มีนาคม ร.ศ.124.

- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.51.9/5. บริจาคทรัพย์จัดการตั้งโรงเรียนที่วัดควนนอก มณฑลปัตตานี. ลงวันที่ 1 ตุลาคม ร.ศ.128.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 5 ศธ.51/6. เรื่องมณฑลปัตตานีส่งบัญชีโรงเรียนและบัญชีนักเรียนประจำศก 126. ลงวันที่ 7 กรกฎาคม ร.ศ.127.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ที่ ศ.1/1 รายงานการประชุมข้าหลวงเทศาภิบาล แผนกธรรมการ. วันที่ 5 ธันวาคม ร.ศ.129
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ม.22/14. รายงานเจ้าพระยาอมราช ตรวจจัดการมณฑลปัตตานี เจ้าพระยาอมราชกราบบังคมทูล ร.6. ที่ 2/1462 ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ.2466.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศ.2/5. พระราชบัญญัติประถมศึกษา (พ.ศ. 2460 – 31 มี.ค. 2466).
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.44/28. เรื่องมณฑลปัตตานีส่งรายงานประจำปี พ.ศ.2459 สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีประทานกราบเรียนเสนาบดีกระทรวงธรรมการ. ที่ 28/2396 ลงวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2460.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.44/52. รายงานการศึกษา มณฑลปัตตานี พ.ศ.2467 สมุหเทศาภิบาล มณฑลปัตตานีเรียนเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ. ที่ 93/2767 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2468.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.51.9/10 เรื่องมณฑลปัตตานีส่งความเห็นของหลวงพิบูลย์ เรื่องจะจัดการตั้งโรงเรียนขึ้นในที่ดินของโรงเรียนจังหวัดยะลา สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี ประทานกราบเรียนเสนาบดีกระทรวงธรรมการ. ที่ 20/1534 ลงวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2460
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.53.6/11. สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานีประทานเสนอเสนาบดีกระทรวงธรรมการ. ที่ 7/1519 ลงวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2457.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 6 ศธ.53.6/95. มณฑลปัตตานีขอเพิ่มอัตรารับนักเรียนฝึกหัดครูมูลมณฑลเพิ่มขึ้นอีก 10 คน สมุหเทศาภิบาลมณฑลปัตตานี ประทานกราบเรียนเสนาบดีกระทรวงศึกษาธิการ. ลงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2464.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.54.8/4. ประกาศกระทรวงธรรมการแผนกกรมศึกษาธิการ. ที่ 4500 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2472.

- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.54.8/5. ประกาศกระทรวง
ธรรมการ แผนกรมศึกษาธิการ. ที่ 9310 ลงวันที่ 5 พฤศจิกายน พ.ศ. 2473.
- สำนักจดหมายเหตุแห่งชาติ, กรมศิลปากร. เอกสารรัชกาลที่ 7 ศธ.67/10. ธรรมการมณฑล
ปัตตานี ส่งสำเนาเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเสด็จประพาสมณฑลปัตตานี (10 เม.ย. 2471
- 16 พ.ค.2471). ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2471.
- สำนักจุฬาราชมนตรี. การบริหารกิจการศาสนาอิสลามในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนัก
จุฬาราชมนตรี, 2534.
- สำราญ พุกษารัตน์. จุดหมายการสอนศาสนาอยู่ที่หลักสูตร. วารสารอิสลามศึกษา (มกราคม
2529): 1 - 4.
- สุจิตต์ พรหมยก. ปัญหาเด็กไทยมุสลิมลุ่มน้ำสุโขง-ลค จังหวัดนราธิวาส ไปเรียนประเทศ
มาเลเซีย. รัฐมัลล 7 (มกราคม - เมษายน 2527): 29 - 31.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. วัฒนธรรมวิทยา. พระนคร: สภาวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2500.
- สุทนต์ ขวัญนคร และวิระวา สอนชัยภูมิ. อดีตกรุงสยามฯ สามรัชฯ กษัตริย์ไทย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 179, (ม.ป.ป.).
- สุเทพ สุนทรภัสส์. มานุษยวิทยากับประวัติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ, 2548.
- สุนทร ปิยะวสันต์. การศึกษาการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาระดับประถมศึกษา พุทธศักราช 2523
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533.
- สุภา นามะสนธิ. ครูผู้สอนโรงเรียนบ้านจะแลก็จะ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์
2552.
- สุภางค์ จันทวานิช. การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.
- สุรชาติ บำรุงสุข. วิกฤติใต้: สู้ด้วยยุทธศาสตร์และปัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อนิเมท
กรุ๊ป, 2547.
- สุรชาติ บำรุงสุข. รัฐไทยในโลกาภิวัตน์: จากอดีตสู่วิกฤติใต้. (ม.ป.ท., ม.ป.ป.). (อัดสำเนา)
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. คุณลักษณะทางสังคมของชาวไทยมุสลิมและการสนองตอบต่อรัฐบาล.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

- สุรินทร์ กลีบทอง. การศึกษาดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. เงื่อนไขทางการเมืองที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ชุดศึกษาวิจัยพัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย สี่จังหวัดภาคใต้กับปัญหาสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, 2527.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. นโยบายประสมประสานชาวมุสลิมในประเทศไทยสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- สุรินทร์ พิศสุวรรณ. ผู้นำความขัดแย้งและความรุนแรง สภาวการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. รุสมิแลแลใต้ 5 (กุมภาพันธ์ – เมษายน 2524): 63.
- สุวรรณ กุสุจิต และคณะ. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ยะลา: สำนักงานศึกษาธิการเขต 2, 2534.
- สุวิทย์ ช่วยเทวฤทธิ์, ส.ต.ท., ครูผู้สอนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านละโอ จังหวัดนราธิวาส. สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2551.
- สุวิทย์ เลหาศิริวงศ์. รายงานการสัมมนาทิศทางการจัดการความขัดแย้งของสังคมไทย ปัญหาไฟใต้แก้ไขด้วยสันติวิธี. ขอนแก่น: สถาบันสันติศึกษา, 2546.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. ปัญหาและแนวคิดของผู้บริหารโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม (ปอเนาะ) ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2524.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. กลุ่มชาติพันธุ์: ชาวไทยมุสลิม. กรุงเทพมหานคร: กองทุนสง่ารัจระอัมพร, 2531.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. วัฒนธรรมอิสลาม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทางนำ, 2535.
- หนังสือลับเฉพาะ – ด่วนมาก ที่ น.ว.๑๐๐/๒๕๙๐, ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๙๐. เลขานุการ คณะรัฐมนตรี ถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เรื่อง การพิจารณารายงานการปฏิบัติของคณะกรรมการสอดส่องภาวการณ์ ๔ จังหวัดภาคใต้. (อัดสำเนา)
- หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ. หัตถศึกษา. วิทยาจารย์ 8 (สิงหาคม 2494): 314.
- หลุยส์ กอดธัลค์. การเข้าใจประวัติศาสตร์: มุขบทว่าด้วยระเบียบวิธีประวัติศาสตร์. แปลโดย ธิติมา พิทักษ์ไพรวรรณ. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2526.

- หาญ ลีนานนท์. กองทัพแห่งชาติและนโยบายได้ร่มเย็น. อนุสารคนใต้ฉบับพิเศษ 5 (พฤษภาคม 2526): 15 – 33.
- อนันต์ อนันตกุล. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติ. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา, 2527. (อัดสำเนา)
- อนาคตไทยกับศูนย์กลางเศรษฐกิจแห่งใหม่ในภูมิภาคเอเชีย. ฐานเศรษฐกิจฉบับพิเศษ: 40.
- อมรา พงศาพิชญ์. วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อัจฉรา บุญชู. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความเชื่อในศาสนา ของชาวไทยมุสลิมในภาคใต้ของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, แผนกวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2519.
- อับดุลชะกูร์ บินซาฟิอีย์ (อับดุลสุโก ดินอะ). ยุทธศาสตร์การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาชุมชนมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้. โรงเรียนจริยธรรมศึกษามูลนิธิ จังหวัดสงขลา. แหล่งที่มา: http://www.southwatch.org/special_report.php?id=12
- อับดุลเลาะ ลออแมน (นามแฝง). ฟากิส วันมูซอ อัล ฟาฏอนี. วารสารวัฒนธรรม 2 (พฤศจิกายน – ธันวาคม, 2540): 29.
- อับดุลเลาะ ลออแมน (นามแฝง). อิสลามในเอเชียอาคเนย์และตะวันออกไกล. กรุงเทพมหานคร: วุฒิกรการพิมพ์, 2518.
- อับดุลฮาฟิซ ฮิล, ว่าที่ ร.ต., ผู้จัดการโรงเรียนลูกมานูลฮากิม จังหวัดยะลา. สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2551.
- อัลหะยิมูฮัมมัด ซูลม พะฎอนี. รวมแสงแห่งสันติ. ปัตตานี: เซาดาราเพรสส์, 2501.
- อัสหมัด สมบูรณ์ บัวหลวง. ไฟใต้ รากเหง้าปัญหาที่ถูกกละเลย. สำนักงานส่งเสริมและการศึกษา ต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, (ม.ป.ป.).
- อารง สุทธาศาสน์. ปัญหาความขัดแย้งในสี่จังหวัดภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิทักษ์ประชา, 2519.
- อารง สุทธาศาสน์. พื้นภูมิหลังของสี่จังหวัดภาคใต้. เอเชียปริทัศน์ 1 (ตุลาคม – ธันวาคม 2523).
- อารง สุทธาศาสน์. อิทธิพลของศาสนาและวัฒนธรรมต่อปัญหาสี่จังหวัดภาคใต้. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2525): 14 – 31.

- อาหมัดอุมาร์ จะปะเกีย. การเมืองไทยและปฏิกิริยาของชาวมุสลิมภาคใต้ของไทย ระหว่างปี ค.ศ. 1933 – 1973. ใน วรวิทย์ บารู และคณะ (บรรณาธิการ), รายงานโครงการประชุมทางวิชาการ เรื่อง มลายุกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม, 150 – 151. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มิตรภาพ, 2551.
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. การศึกษาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารอินโดจีนศึกษา ฉบับวิภวฤตการณ์ไฟใต้ 7 (มกราคม – ธันวาคม 2549): 67 – 69.
- อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. อาจารย์ประจำภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สัมภาษณ์, 10 กันยายน 2551.
- อิมรอน มะลูลีม. การศึกษาของไทยมุสลิม ค่านิยมที่ไม่เคยเปลี่ยนแปลง. วารสารการศึกษาแห่งชาติ 16 (กุมภาพันธ์ – มีนาคม 2525): 32 – 37.
- อิมรอน มะลูลีม. ศาสนาอิสลามเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2524.
- อุทัย หิรัญโต. มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2521.
- อุสมาน สารี. อาจารย์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2551.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. เมื่อคิดการจัดการศึกษาแบบตะวันตกเข้าสู่สยาม. ใน เอกสารชุดเผยแพร่ การศึกษาอันดับ ที่ 10 งานพัฒนาการศึกษา, 138. กองเผยแพร่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2514.
- เอกสาร สมณ.ที่ 55/2545. รายงานผลการดำเนินงานการจัดสอนศาสนาอิสลามในโรงเรียน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2544 – 2545. (อัดสำเนา)

ภาษาอังกฤษ

Abdul Haleem Bashah. Raja & dinasti Jembal dalam Patani Besar. Kelantan: Pustaka Reka, 1994.

Abdulkadir Ahmad. Da'wah Islamiyah: Satu Kajian terhadap Sejarah Perkembangan pendidikan Islam dalam Masharakat Melayu Fatani Satu Pengenalan. Journal of Islamic Studies. (September, 2001): 31.

Abdullah Numasuk, Dolmanach Baka, and Nuruddin sariming. The misunderstood of Thai scholars about the biography and the teaching of the prophet Muhammad. Research Report, Memorial Book of the Prophet's Birthday, Thailand. A.H.1421
Akhenaton, Jamal G. Islam in the State of California. Pluralism Project Research Notes, 1991.

Ali, Zaheer. African American Islam in New York. Pluralism Project Research, 1993.

Brameld, T.B.M., Philosophy of Education in Cultural Perspective. New York, 1955.

Chidechanok Rahimmula. Peace Resolution: A Case Study of Separatist and Terrorist Movement in Southern Border Provinces of Thailand. Lecture of Department of Social Sciences, Faculty of humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University, 2004.

Cicourel, A. Method and Measurement in Sociology. New York: Free Press, 1967.

Clifford Geertz, ed., Old Societies and New States. New York: The Free Press, 1963, p.154. Cited in W.K. Che Man. Thailand. Norma Mahmood ed., Rethinking Political Development in Southeast Asia. Kuala Lumpur: University of Malaya Press, 1994.

Clifford Geertz. Modernization in a Muslim society: The Indonesian Case. Religion and Progress in Modern Asia. Edited by Robert N. Bellah. New York: Free Press, 1965.

Connell, R W. Teachers' Work Sydney, Allen & Unwin Glaser, B & Strauss, A. The discovery of grounded theory: strategies for qualitative research Chicago. Aldine, 1985.

Council on Islamic Education. Teaching About Islam and Muslims in the Public School classroom: A Handbook for Educators. 3rd edition. Fountain Valley, California: Council on Islamic Education, 1995.

- Department of Asian Studies, Institute of Cross-cultural and Regional Studies, and University of Copenhagen. Voices of Islam in Europe and Southeast Asia. (n.p., n.d.). (Mimeographed)
- Donald E. Neuchterlein. Thailand after Sarit. Asian Survey (May 1964): 842 – 843.
- G.L. Brook. The Modern University. London: Andre'Deutsch, 1965.
- Gorden, R. L. Interviewing: Strategy, Techniques and Tactics. Homewood Ill: Dorsey Press, 1969.
- H.A.R. Gibb. Studies on the Civilization of Islam. S.J. Shaw and W.R. Polk (eds.). Boston: Beacon Press, 1962.
- Hasan Madmarn. The Pondok and Madrasah in Patani. Bangi: Penebit University, Kebangsaan Malaysia, 2002.
- Husserl, E. trans D Carr. Logical investigations. New York: Humanities Press, 1970.
- Hycner, R H. Some guidelines for the phenomenological analysis of interview data. Human Studies 8 (1985): pp.279- 303.
- Imtiyaz Yusuf. Aspects of Islam in Thailand Today. New Dam Helps Farmers Shake Off Poverty, (n.d.). (Mimeographed)
- Jyotsna Kamat. Education in Karnataka through the ages: Education Among Muslims. [n.p.]
- Laird, Lance. Muslims in New England: A Selective Study of Muslim Political Organization in the U.S. Pluralism Project research Seminar, 1992.
- Lincoln, C. Eric. The Black Muslims in America. Boston: The Beacon Press, 1961.
- Measor, L. Interviewing: a Strategy in Qualitative Research. in R Burgess (ed). Strategies of Educational Research : Qualitative Methods. Lewes: Falmer Press, 1985.
- Moustakas, C. Phenomenological research methods. London, Sage Oakley, A. "Interviewing women: a contradiction in terms," Cited in H. Roberts (ed). Doing Feminist Research. London, Routledge & Kegan Paul, 1994.
- Office of the National Security Council of Thailand. National Security Policy for the Southern Border Provinces, 1999-2003. Bangkok: Office of the National Security Council of Thailand, 1999.

- Pitsuwan Surin. Islam and Malay nationalism: A case study of the Malay Muslims of southern Thailand. Ph.D. dissertation at Harvard University, 1982.
- Plummer, K. Documents of Life : an introduction to the problems and literature of a humanistic method. London: Unwin Hyman, 1983.
- Schutz, A. ed. H. R. Wagner On phenomenology and social relations. Chicago: Chicago University Press, 1970.
- Spradley, J. P. The Ethnographic Interview. New York: Holt Rhinehart & Watson Stanley, L. & Wise, S. Breaking Out Again: Feminist Ontology and Epistemology. London: Routledge, 1979.
- Steeves, R. H. Sampling. In M. Z. Cohen, D. L. Kahn, and R. H. Steeves (Eds.). Hermeneutic Phenomenological Research: A Practical Guide for Nurse Researchers. pp. 45 – 56. Thousand Oaks, California: Sage, 2000.
- Teeuw A., and D. K. Wyatt. Hikayat Patani: The Story of Patani. The Hague Martinus Nijhoff, 1970.
- Thailand, Ministry of Finance. Report of the Financial Advisor of the Budget of the Kingdom of Siam for the year 129 (2456), p.2.
- Thomas M. Fraser. Rusembilan: A Malay Fishing Village in Thailand. New York: Cornell University Press, 1960.
- Van Manen, M. Research Lived Experience. Canada: The Althouse Press, 1990.
- W.K.Che Man. Muslim Separatism: The Moros of Southern Philippines and the Malays of Southern Thailand. Singapore: Oxford University Press, 1990.
- Waugh, Earle H. The Imam in the New World: Models and Modification. In Transitions and Transformations in the History of Religions. Edited by F.E. Reynolds. Leiden: E. J. Brill, 1980.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบแจกแจงข้อมูลทั่วไปผู้ให้ข้อมูลทางปรากฏการณ์วิทยา

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 : ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล	อ.มะรอตี	อ.มิดามิ	อ.รอเซ็ด	ดร.อุสมาน	ว่าที่ ร.ต.หิเล	ผศ.นิฟาริด	ดร.อิบราฮีม
เพศ	ชาย	ชาย	ชาย	ชาย	ชาย	ชาย	ชาย
อายุ	33	42	35	50	39	53	42
สถานภาพสมรส	สมรส	สมรส	สมรส	สมรส	สมรส	สมรส	สมรส
ศาสนา	อิสลาม	อิสลาม	อิสลาม	อิสลาม	อิสลาม	อิสลาม	อิสลาม
เชื้อชาติ	มลายู	มลายู	มลายู	จีน	มลายู	จีน	มลายู
<u>ศึกษา</u>							
ระดับประถมศึกษา	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ
ระดับมัธยม	ตปท.	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	รัฐ	เอกชน
ระดับอุดมศึกษา	ตปท.	ยะลา	สงขลา	มาเลย์	ยะลา	สงขลา เกษตร	ตปท.
การศึกษาศาสนา	ป.ตรี	ระดับ 10	ระดับ 10	-	ระดับ 10	-	ป.เอก
ภายในประเทศ	/	ไทย	ไทย	/	/	/	/
ต่างประเทศ	อียิปต์	/	/	/	อินโด	มาเลย์	มาเลย์
อาชีพ	ครู	ครู	ครู	อาจารย์	ครู	อาจารย์	อาจารย์
ตำแหน่ง	ผู้บริหาร	ผู้บริหาร	ผู้บริหาร	ผู้สอน	ผู้บริหาร	บริหาร	ผู้สอน
ราชการ / เอกชน	เอกชน	เอกชน	เอกชน	ราชการ	เอกชน	ราชการ	ราชการ
ภูมิลำเนา	ยะลา	นราธิวาส	อ.จะนะ	ปัตตานี	ยะลา	ปัตตานี	ยะลา
ประสบการณ์ไป ศึกษาหรือดูงาน ต่างประเทศ	ซีเรีย มาเลย์ อียิปต์	มาเลย์	มาเลย์	มาเลย์ อินโดฯ ฯลฯ	อินโดฯ มาเลย์	อินโดฯ มาเลย์	มาเลย์
บริบทสังคม	สัมพันธ์กับ กลุ่มผู้นำ ศาสนา และกลุ่ม การเมือง	เป็นลูกเขย ของเจ้าของ โรงเรียน	เป็นผู้นำ ในชุมชน และ องค์กร ศาสนา อิสลาม	เป็น กรรมการ สถานศึกษา และ เครือข่าย	เลขาฯ สสมาคม โรงเรียนเอกชนฯ และเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการ อิสลามยะลา	ทำงาน ให้กับ ศอ.บต. และเป็น ประธาน เขตพื้นที่ฯ	ผชช.ด้าน หลักสูตรอิสลามฯ ประจำวิทยาลัย

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 : ผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อมูล	คร.ครองชัย	ร.ต.อ.วินัย	ศตท. สุวิทย์	พ่อโรเซนต์	อ.ศิริลักษณ์	อ.สุภา	อ.มอซารี
เพศ	ชาย	ชาย	ชาย	ชาย	หญิง	หญิง	ชาย
อายุ	54	40	40	83	60	48	27
สถานภาพสมรส	สมรส	สมรส	สมรส	นักบวช	สมรส	สมรส	สมรส
ศาสนา	พุทธ	พุทธ	พุทธ	คริสต์	พุทธ	พุทธ	อิสลาม
เชื้อชาติ	ไทย	ไทย	ไทย	เบลเยียม	ไทย	ไทย	มลายู
ศึกษา							
ระดับประถม	รัฐ	รัฐ	รัฐ	เบลเยียม	รัฐ	รัฐ	รัฐ
ระดับมัธยม	รัฐ	รัฐ	รัฐ	เบลเยียม	รัฐ	รัฐ	เอกชน
ระดับอุดมศึกษา	รัฐ	รัฐ	รัฐ	เบลเยียม	รัฐ	รัฐ	มอ.
การศึกษาศาสนา	/	/	/	/	/	/	ระดับ 10
ภายในประเทศ	/	/	/	/	/	/	ไทย
ต่างประเทศ	/	/	/	บาทหลวง	/	/	/
อาชีพ	อาจารย์	ตชด.	ตชด.	พัฒนา	สนง.ปลัด	ครู	ลูกจ้าง
ตำแหน่ง	นักวิจัย	ครูใหญ่	ผู้สอน	บริหาร	บริหาร	บริหาร	เจ้าหน้าที่
ราชการ / เอกชน	ราชการ	ราชการ	ราชการ	เอกชน	ราชการ	ราชการ	ราชการ
ภูมิลำเนา	ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	ปัตตานี	กรุงเทพฯ	นราธิวาส	นราธิวาส
ประสบการณ์ไป ศึกษาหรือดูงาน ต่างประเทศ	/	/	/	ยุโรป	ยุโรป เอเชีย ฯลฯ	/	มาเลเซีย
หน้าที่ทางสังคม	ผู้เชี่ยวชาญ ประวัติ ศาสตร์สาม จังหวัด ภาคใต้	รับผิดชอบ โรงเรียน ตชด. ใน โครงการ สมเด็จพระ เทพฯ	ครูผู้สอน ดีเด่น และ เป็นครูใน โครงการ ครูทายาท	ดูแล คริสตชน ในสาม จังหวัด และเปิด โรงเรียน อาชีวะที่ ปัตตานี	ผู้ดูแล รับผิดชอบ โดยตรง การศึกษา โรงเรียน เอกชนสอน ศาสนา อิสลามฯ	มี ประสบ การณ์ การสอน ในสาม จังหวัด ภาคใต้ นานกว่า 10 ปี	เจ้าหน้าที่ ประสานงาน ของศูนย์สันติฯ ม.มหิดล ประจำจังหวัด ภาคใต้

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทางปรากฏการณ์วิทยา
เรื่อง การศึกษาทางปรากฏการณ์วิทยาของการศึกษาของชาวไทยมุสลิม
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่าง พ.ศ.2441 ถึง พ.ศ.2549

คำชี้แจง

การศึกษาทางปรากฏการณ์วิทยา เป็นการศึกษาประสบการณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งการศึกษาของรัฐ และการศึกษาของเอกชน หรือสถาบันศาสนา เพื่อทำความเข้าใจการจัดการศึกษาในพื้นที่ ผ่านประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับ โดยมีได้มุ่งแสวงหาข้อเท็จจริงหรือความถูกต้องของข้อมูลเป็นสำคัญ แต่เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ท่านทราบและเข้าใจ ตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อผู้วิจัยจะได้นำมาสรุปและเสนอแนะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

- 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ความเข้าใจส่วนบุคคลต่อการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

(นายประทีป ฉัตรสุภางค์)

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัย... นายประทีป ฉัตรสุภางค์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

- 1) ชื่อ นามสกุล.....
- 2) บ้านเลขที่ ตำบล
อำเภอ จังหวัด รหัสไปรษณีย์
เบอร์โทรที่สะดวกในการติดต่อ
- 3) วัน / เดือน / ปี เกิด ปัจจุบันอายุ ปี
- 4) สถานภาพสมรส () โสด () สมรส () อื่นๆ
- 5) อาชีพส่วนตัว..... อาชีพครอบครัว
- 6) ตำแหน่งหน้าที่การงาน
- 7) ลักษณะงาน () บริหาร () ฝายปฏิบัติงาน / งานสอน () อื่นๆ
- 8) การศึกษาสามัญ ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษาปริญญาตรีคณะ..... มหาวิทยาลัย.....
- ระดับอุดมศึกษาปริญญาโทคณะ มหาวิทยาลัย.....
- 9) การศึกษาทางด้านศาสนา () พุทธ..... () อิสลาม.....
- 10) ประสบการณ์ / การศึกษาต่างประเทศ () มี ที่..... () ไม่มี
- 11) ตำแหน่งหน้าที่อื่นๆในชุมชนหรือสังคม.....
- 12) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
 -
 -

ตอนที่ 2 ความเข้าใจส่วนบุคคลต่อการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. การรับรู้ถึงพัฒนาการการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ท่านคิดว่าการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาเป็นเช่นไร

.....

.....

.....

- ท่านคิดว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องใดบ้างที่เกิดขึ้นใหม่ มีเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

และมีเรื่องใดบ้างที่ปรับเปลี่ยนไป จนไม่สามารถกระทำได้ และปัจจุบันไม่เหลืออยู่แล้ว

.....

.....

- การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเหมาะสมกับคนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร

.....

.....

2. เหตุการณ์หรือสิ่งที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ท่านคิดว่ามีเหตุการณ์อะไร หรือมีสาเหตุอะไร ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช่หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

- ลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช่หรือไม่

.....

.....

- หลักการสำคัญทางศาสนาอิสลาม ใช่หรือไม่

.....

.....

- ความไม่นิยม หรือการต่อต้านของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของรัฐ ใช่หรือไม่

.....

.....

- หรือเป็นเพราะสาเหตุอื่นๆ ได้แก่

.....

3. การตีความปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในด้านการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

- ท่านคิดว่า การที่คนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่นิยมเรียนในโรงเรียนของรัฐ เป็นเพราะโรงเรียนของรัฐไม่สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาที่มีเอกลักษณ์พิเศษ สำหรับคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ หรือเป็นเพราะเหตุใด

.....

.....

- การที่คนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไปเรียน ไม่ว่าจะในด้านศาสนา หรือเรียนวิชาการสามัญ ท่านคิดว่าอะไรคือ จุดมุ่งหมายทางการศึกษาสำหรับคนไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

.....

.....

- ท่านคิดว่า เอกลักษณ์ทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องใดที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาของรัฐในปัจจุบัน และเป็นไปในลักษณะใด

.....

.....

4. การปรับตัวของการศึกษาในสภาวะการณ์การเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา

- การจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาวะการณ์หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างไร
.....
.....
- การปรับตัวในเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษา (สามัญ / ศาสนา / อาชีวะ) ตรงกับความต้องการของชุมชนหรือไม่ และมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด
.....
.....
- ท่านคิดว่าชุมชนให้ความสำคัญกับการขยายโอกาสทางการศึกษามากน้อยเพียงใด
.....
.....
- การบริหารการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีการปรับตัวในเรื่องใดบ้าง
.....
.....
- การปรับตัวในเรื่องเนื้อหาการเรียนรู้ (หลักสูตร) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นมากน้อยเพียงใด
.....
.....
- การปรับตัวในเรื่องบุคลากรครู (ครูศาสนา / ครูสามัญ) เรื่องใดที่ยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และการจัดการเรียนการสอน
.....
.....
- การปรับตัวในเรื่องการดำรงชีวิตประจำวัน (ครอบครัว / มัสยิด / โรงเรียน) มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกันมากน้อยเพียงใด มีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ อย่างไร
.....
.....

- การปรับตัวในเรื่องคุณค่าที่ถ่ายทอดและดำรงไว้ในสังคม เน้นตามทีนโยบายการศึกษาของรัฐกำหนด หรือเป็นไปตามหลักการศาสนาอิสลาม หรือมีการบูรณาการเป็นเรื่องเดียวกัน
-
-

5. ความต่อเนื่องของเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จนถึงปัจจุบัน

- เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ท่านคิดว่าส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในเรื่องใดบ้าง
-
-

- ท่านคิดว่า ผลกระทบต่างๆที่เกิดขึ้น เป็นเป้าหมายของผู้ก่อเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นทางอ้อม เพราะเหตุใด
-
-

6. ความต่อเนื่องของสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตที่ส่งผลต่อการศึกษาในปัจจุบันและอนาคต

- ท่านคิดว่า สิ่งที่เกิดขึ้นในปัจจุบันในเรื่องใด ที่เป็นผลมาจากเหตุการณ์ในอดีต
-
-

- ท่านคิดว่าสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน จะทำให้การศึกษาในอนาคตเป็นเช่นไร
-
-

7. ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามแผนการศึกษาชาติ

- ท่านคิดว่านโยบายการศึกษาของชาติในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเหมาะสมหรือไม่ เรื่องใดที่เหมาะสม เรื่องใดที่ยังไม่เหมาะสม
-
-

8. **ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาตามหลักศาสนาอิสลาม**

ท่านคิดว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เหมือนหรือแตกต่างจากโรงเรียนของรัฐในเรื่องใดบ้าง

.....

ท่านคิดอย่างไรกับการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ตามหลักศาสนาอิสลาม อาทิ ตาดีกา ปอเนาะแบบดั้งเดิม หรือการไปเรียนคัมภีร์อัล-กุรอานตามบ้านผู้รู้ ฯลฯ

.....

9. **ความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในปัจจุบัน**

- จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น หลายฝ่ายต่างเล็งเห็นว่า ส่วนหนึ่งมาจากความล้มเหลวทางการศึกษา.. ท่านคิดว่าการศึกษาที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบัน ล้มเหลวในเรื่องใด

.....

- ท่านคิดว่ารูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมในปัจจุบันควรจะเป็นเช่นไร เช่น ปฏิรูปการศึกษาของรัฐให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น หรือสนับสนุนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามให้จัดการเรียนการสอนแทนโรงเรียนของรัฐ หรืออื่นๆ

.....

10. **ข้อเสนอแนะอื่นๆ**

- และหากจัดการศึกษาตามที่ท่านเสนอแนะ จะต้องมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน หรือฝ่ายต่างๆ จะต้องดำเนินการอย่างไร

.....

“ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่าน”

ผู้วิจัย... นายประทีป ฉัตรสุภางค์
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลทางปรากฏการณ์วิทยา

โดยการประยุกต์ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลของแวน มาเนน (Van Manen)

ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ (✓) 1 () 2

ประเด็น.....การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

อ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดทีละบรรทัด แล้วเลือกขีดเส้นใต้ประโยคที่สำคัญ	ชื่อคำสำคัญ	ความหมาย	Coding
สนองความต้องการในชุมชนได้ ทั้งศาสนา ทั้งสามัญ ทั้งอะไรต่อมิอะไร	ความต้องการในชุมชน ทั้งศาสนา ทั้งสามัญ	จุดมุ่งหมายของ การศึกษา คือ ต้องมี ความสอดคล้องกับ วัฒนธรรมท้องถิ่น ศาสนาอิสลาม ความรู้สามัญ สอนให้เป็นคนดี	01P14L20
เค้าหวังว่าลูกเค้าได้เรียนสูงๆ จะได้มีทางเลือกเยอะ	เรียนสูงๆ ทางเลือก		01P14L24
เค้าไม่ได้หวังว่าจะกลับมาประกอบอาชีพ	ประกอบอาชีพ		01P14L31
ประกอบอาชีพเป็นความประสงค์ที่สอง แต่อยากให้ลูกเป็นคนดีมากกว่า .. ปอเนาะไหน ที่เข้มงวด จะได้รับความนิยม	เป็นคนดี		01P15L04
ต้องการ..จริงๆ แล้ว ถ้าอาชีวะมาเรียนที่ โรงเรียนแล้วจะดีมาก ไม่ต้องเดินทางไป	อาชีวะ	ทักษะอาชีพ บูรณาการ	02P20L09
แบบบูรณาการ	บูรณาการ		02P26L17
ก็อยากให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน เป็นที่ ยอมรับของประเทศ ในด้านงานวิชาการ	เป็นที่ยอมรับ งานวิชาการ	วัฒนธรรมท้องถิ่น ความรู้สามัญ	03P12L26
อนาคตถ้าเปิดอีกระดับหนึ่ง จะเปิดสายอาชีพ	สายอาชีพ		03P13L11
ภาษาไทยก็มีแต่คนไทยเท่านั้น ที่อื่นไม่มี.. ภาษามลายูนี้ ไทยตอนล่างก็ใช้ เขมรก็ใช้ เวียดนามก็ใช้ อินโดนีเซียก็โอเค มาเลย์ บรูไน สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ก็มี ฯลฯ	ภาษามลายู	ภาษามลายู	05P16L02

อ่านบทสัมภาษณ์ทั้งหมดทีละบรรทัด แล้วเลือกขีดเส้นใต้ประโยคที่สำคัญ	ชื่อคำสำคัญ	ความหมาย	Coding
ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ค่อนข้าง..ที่จะ หลายๆ คนบอกว่าเคร่งครัด แล้วเรามองว่า เป็น way of life	ศาสนาอิสลาม	ศาสนา หลักธรรมคำสอน วัฒนธรรม	05P17L01
ทำการศึกษานี้ ทำให้ถูกต้อง ก็คงจะแบ่งเบา สภาพตรงนี้ได้ แต่นั่นหมายความว่าในเรื่อง ของคุณธรรม จริยธรรมนี้	คุณธรรม		05P19L30
ตั้งใจว่าจะใส่วัฒนธรรม ใส่อะไรตรงนี้ ทั้งหมดนี้ละ ก็ โอ.เค.	วัฒนธรรม		05P20L27
จะให้สอนวิชาการเป็นภาษามลายูถิ่น ซึ่งมัน ทำไม่ได้เลย.. ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เราอย่าไปแตะเค้า ... มีข้อจำกัด ภาษา มาเลย์เป็นภาษาที่ได้เปรียบที่สุด	ภาษามลายูถิ่น ภาษาในชีวิตประจำวัน ภาษามาเลย์	ภาษา	06P04L16
การศึกษา มันต้องคู่กับอาชีพ ต้องเป็น การศึกษาที่เรา regulate คนให้เค้าคิดเป็น สอนให้เค้าคิดเป็นด้วย แล้วสุดท้ายก็ต้องมี อาชีพ การศึกษาถึงแม้จะดียังไง แต่สุดท้าย ถ้าไม่มีอาชีพ ก็ไม่มีประโยชน์	อาชีพ regulate	ทักษะอาชีพ	06P13L04

หมายเหตุ : coding 01P01L01 01 = รหัสส่วนตัวผู้ให้ข้อมูล P01 = หน้าที่ 01 L01 = บรรทัดที่ 01

สรุป จุดมุ่งหมายของการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ ภาษามลายู
- 2) ศาสนาอิสลาม ได้แก่ หลักธรรม คำสอน สอนให้เป็นคนดี คุณธรรม จริยธรรม
- 3) ความรู้สามัญ ได้แก่ ระดับการเรียนรู้ที่สูง บูรณาการ มีทางเลือก
- 4) ทักษะอาชีพ ได้แก่ สามารถนำมาประกอบอาชีพได้

ภาคผนวก ง

ข้อมูลจำนวนประชากรและสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อเขตพื้นที่	ประกอบด้วย	จำนวน ประชากร	จำนวน สถานศึกษา
ยะลา เขต 1	เมือง	159,924	70
ยะลา เขต 2	รามัน กิ่ง อ. กรงปินัง ยะหา กาบัง	153,260	107
ยะลา เขต 3	บันนังสตา ธารโต เบตง	116,311	80
นราธิวาส เขต 1	เมือง ระแงะ จะแนะ เจาะไอร้อง	207,298	162
นราธิวาส เขต 2	บาเจาะ ยี่งอ รือเสาะ ศรีสาคร	161,516	147
นราธิวาส เขต 3	ตากใบ สุโหงปาดี สุโหงโก-ลก แวง สุคีริน	207,400	155
ปัตตานี เขต 1	เมือง ยะรัง	189,425	91
ปัตตานี เขต 2	หนองจิก โคกโพธิ์ แม่ลาน	142,347	118
ปัตตานี เขต 3	ยะหริ่ง มายอ ทุ่งยางแดง	143,276	97
ปัตตานี เขต 4	ปานาเระ สายบุรี ไม้แก่น กะพ้อ	124,171	111

แหล่งที่มา : ส่วนประสานราชการ (สปส.) กรมการปกครอง ชั้นที่ 5 กระทรวงมหาดไทย, 2550.

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายประทีป ฉัตรสุภาวงศ์

เกิดวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2511 ณ โรงพยาบาลสมุทรปราการ
ภูมิลำเนาอยู่ที่ 2233/1 หมู่ 1 ซอยเทศบาลบางปู 22 ถนนแพรกษา
ตำบลท้ายบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา) วิทยาลัยแสงธรรม ปีการศึกษา 2535
 ศาสตรบัณฑิต (เทววิทยา) วิทยาลัยแสงธรรม ปีการศึกษา 2539
 ศึกษาศาสตรบัณฑิต (บริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2545
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ปีการศึกษา 2543

ประวัติการทำงาน

ปี 2540 - 2542 ผู้ช่วยผู้จัดการโรงเรียนมาเรียลัย แขวงทับยาว เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ
 ปี 2542 - 2543 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ
 ปี 2543 - 2548 เลขาฯ และผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย เชียงใหม่
 ปี 2550 - 2551 อาจารย์พิเศษ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่อยู่ปัจจุบัน

79/99 หมู่บ้านอินทราชิตชัย ซอย 3 หมู่ 2 ถนนเชียงใหม่ - ดอยสะเก็ด
 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

ที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย แผนกประถม
 269 ถนนเจริญประเทศ ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100